

Wymagania techniczne tekstów i ilustracji oddawanych do składu oraz kilka słów o korekcie miniporadnik

Kraków 2004, 2008! \$" ##

Niniejszy miniporadnik przeznaczony jest dla każdego kto zechce go przeczytać. Zezwalamy na rozprowadzanie go poprzez internet, drukowanie i powielanie w dowolny sposób. Prosimy jednak o podawanie pochodzenia miniporadnika.

Wydanie 2

**Kilka
słów
o składzie
tekstu**

Poniższe wskazówki mogą okazać się przydatne dla autorów oddających swoje prace w formie elektronicznej do wydawnictwa, pracowni komputerowej czy drukarni. W 99% przypadków otrzymujemy od autorów czy zlecniodawców teksty w formie dokumentów Microsoft Word. Program ten pozwala na dowolne, nawet najbardziej wymyślne formatowanie. Jednakże dokument *worda* jest tylko dokumentem bazowym dla dalszej pracy. Ostateczny skład publikacji dokonywany jest z pomocą specjalistycznego programu DTP np.: PageMaker, QuarkXpress, InDesign. Z tego powodu stosowanie jakiegos wymyślnego formatowania w MS Word jest czystą stratą czasu, a nawet utrudnieniem dla dalszej pracy z tekstem. Ostateczny wygląd tekst uzyska dopiero w procesie składu DTP.

W tekstach przeznaczonych do publikacji najlepiej stosować czcionki powszechnie używane np. Times New Roman, Arial. Stosowanie różnego rodzaju ozdobników jest zbędne, gdyż wygląd artykułu i tak zostanie dopasowany do szaty graficznej danego pisma czy książki. Wy różniamy tylko rzeczy naprawdę ważne z merytorycznego punktu widzenia (tytuły, śródtytuły, definicje, itd.)

Należy unikać przechodzenia do następnej linii przy pomocy klawisza enter lub shift+enter. Klawisz enter służy do zakończenia akapitu. W obrębie akapitu komputer automatycznie przenosi wyrazy do następnej linijki.

Odstępy (spacje)	<p>W języku polskim nie robimy odstępów przed znakami interpunkcyjnymi oraz po wewnętrznej stronie nawiasów i cudzysłowów. Prawidłowy zapis wygląda tak:</p> <p>wyraz. Wyraz, wyraz? „wyraz” (wyraz) itd. itp.</p> <p>Znaki ułamków, wykładników potęg, procentów, minut, stopni itp. stawia się po liczbach bez odstępów np.:</p> <p>100%, x².</p> <p>Wyrazy złożone piszemy z dywizem, bez spacji np.:</p> <p>słownik angielsko-polski, Maria Kowalska-Nowak</p>	Ilustracje	<p>Jeśli w publikacji mają znaleźć się zdjęcia, wykresy, rysunki (a autor czy zleceniodawca posiada je w formie elektronicznej) najlepiej umieścić je w osobnych plikach, zaznaczając tylko w tekście miejsca gdzie mają się znaleźć. Wstawianie ilustracji do dokumentów MS Word utrudni dalszą pracę nad publikacją.</p> <p>Dopuszczalne są w zasadzie dowolne formaty zapisu plików graficznych z ilustracjami. Należy jednak zwrócić uwagę na rozdzielczość i liczbę kolorów. Dla celów druku najczęściej używamy formatu TIF lub EPS.</p> <p>Jeśli skanowanie wykonuje specjalista wystarczy poinformować go o docelowym rozmiarze ilustracji w druku. Specjalista dobierze odpowiednie parametry. Dla uproszczenia obliczeń można przyjąć wzór:</p> $\frac{\text{rozmiar w pikselach}}{100} = \frac{1600 \times 1200}{100} = 16 \times 12 \text{ cm}$ <p>Ilustracje przewidziane do skanowania powinny być możliwie najwyższej jakości. Jeśli ilustracja jest już rastrowana tzn. pochodzi z książki czy czasopisma i ma być powtórnie skanowana to należy się liczyć ze znacznym pogorszeniem jakości w druku. Uwaga! Ilustracje umieszczone na stronach WWW nie nadają się do druku z powodu zbyt małej rozdzielczości. Wyjątek stanowi kilkakrotne pomniejszenie ilustracji.</p>
Wyliczenia	<p>Przy wyliczaniu najlepiej używać półpauzy ze spacją np.</p> <ul style="list-style-type: none"> – lestie dolor – sustrud dolortis <p>Używanie w wyliczeniach specjalnych znaków czcionek webdings, wingdings np.: (■✳□↻) jest niepotrzebne. O ich użyciu decyduje zwykle projektant publikacji.</p>		
Przypisy	<p>Jeśli w tekście występują przypisy, najkorzystniej jest używać automatycznego wstawiania przypisów (Word). Zapobiegnie to pomyłkom w kolejności przypisów. W żadnym razie nie należy „ręcznie” wpłacać przypisów w tekst. Kiedy nie używa się programowego wstawiania przypisów, najlepiej umieścić je kolejno na końcu artykułu lub rozdziału i nie zapomnieć o odnośnikach w tekście.</p>		

Przygotowanie ilustracji do druku najlepiej powierzyć specjalście. Dla tych, którzy postanowili sami przygotować swój materiał ilustracyjny przydatne okażą się poniższe rady: 1. Skontaktować się ze specjalistą i poprosić o wskazówki. 2. Zostać specjalistą w dziedzinie przygotowania ilustracji.

Korekta

Każdy tekst pisany przez człowieka będzie zawierał pewną ilość błędów. Celem niniejszego miniporadnika jest wskazanie takiego sposobu poprawiania błędów aby był on zrozumiały dla wszystkich pracujących nad daną pozycją wydawniczą. Nie jest tu istotne czy celem naszego wydawnictwa jest wydanie wizytówki czy encyklopedii. Znaki i techniki korektorskie pozostają jednakowe dla wszystkich.

Techniki przeprze- wadzania korekty

Poprawienie błędu dostrzeżonego w tekście polega na wykreśleniu w tekście umownego znaku korektorskiego, a następnie powtórzenie takiego samego znaku na marginesie, na wysokości wiersza zawierającego dany błąd wraz z prawidłowym brzmieniem litery, sylaby, słowa, czy całego zdania.

Znaki korektorskie

Najpopularniejsze znaki korektorskie zamieszczamy w tabelach na kolejnych stronach parzystych. Na sąsiadujących stronach nieparzystych umieszczone są przykłady zastosowania znaków korektorskich. Zaleca się wprowadzanie znaków korektorskich za pomocą pióra, długopisu, pisaka czy ołówka, unikając raczej czerwonego koloru. Niebieski czy zielony długopis lub pisak będą się idealnie sprawdzały w tej roli. Ołówek jest niezbyt wygodny do czytania przez poprawiającego korektę.

Znaki korektorskie

Rodzaj błędu dyspozycja dla składacza	Znaki korektorskie
Zmiana błędnej litery, cyfry znaku, wstawienie litery w wyrazie	l j r f j t t i o o l l b t
Zmiana kilku kolejnych liter, sylaby lub całego wyrazu	n u n u h h a
Wymiana tekstu w kilku wierszach	
Usunięcie zbędnej litery lub wyrazu, wiersza itp.	
Wstawienie jednego lub kilku wyrazów	v r f y = y y v y
Wstawienie jednego lub kilku wierszy	< < < <
Wstawienie: tabeli ilustracji wzoru (formuły) przypisu	
Zamiana miejscami sąsiadujących ze sobą liter lub wyrazów	
Zmiana kolejności wyrazów w grupie	4 1 8 2 3 5 7 6 1 2 3 4 5 6 7 8

Jeśli w poprawionym tekście zauważymy niewłaściwą literę, cyfrę czy znak, to znakiem korektorskim przekreślamy go. Na marginesie powtarza się taki sam znak a obok niego z prawej pisze się właściwą literę, cyfrę lub znak. Jeśli błędny jest kilka kolejnych liter lub sylab postępowanie należy analogicznie lecz znaki są nieco inne.

Niekiedy zachodzi potrzeba zamiany lub usunięcia grupy wyrazów. zachodzi potrzeba zamiany lub usunięcia grupy wyrazów.

Usunięcie zbędnych elementów czy liter zaznaczamy znakiem korektorskim oraz tzw. kasownikiem. W ten sposób wstawiamy wyraz kilka wyrazów. Wstawianie dodatkowych wierszy zaznaczamy w sposób podobny:

a obok tekst wstawianego wiersza. Zamianę sąsiadujących miejscami wyrazów oznaczamy podobnie jak zamianę miejscami sąsiadujących liter.

Czasem koniecznością staniemy przed kolejnością zmiany wyrazów w zdaniu. Natomiast przestawienie wierszy jest obecnie rzadko spotykanym błędem.

la
ly la

fe si

hych ni
lc

13

lub

znak korektorski
w miejsce wstawki,

1 2 3 4 5

Znaki korektorskie

Rodzaj błędu dyspozycja dla składacza	Znaki korektorskie
Przestawienie kolejności wierszy w porządku oznaczonym liczbami	
Przeniesienie z jednego wiersza do innego litery, części wyrazu, całego wyrazu lub grupy wyrazów	
Przeniesienie wiersza lub grupy wierszy w inne miejsce składu	
Rozciągnięcie lub przesunięcie składu do oznaczonego miejsca	
Powiększenie odstępu między wyrazami	
Zmniejszenie odstępu między wyrazami	
Skasowanie odstępu między częściami wyrazów lub znakami	
Wykonanie odstępu między wyrazami lub znakami	

← Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie — 1 ←
 Widzę i opisuję, bo tęsknię po tobie. — 4
 Kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie — 3
 Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie, — 2

Jak mnie dziecko do zdrowia ↑ powróciłaś cudem, — 4 x ↑
 (Gdy od płaczącej matki pod Twoją opiekę
 Ofiarowany, martwą podniosłem powiekę I —
 Szybko mogłem pieszo do Twych świątyń progu
 Iść za wrócone życie podziękować Bogu),
 Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.
 Tymczasem duszę prężył moją utęsknioną
 Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy
 I w Ostrej świecisz Bramie! Ty, co gród zamkowy
 Nowogródzki ochraniasz z jego wiernym ludem!

Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie
 Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,
 Kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie
 Widzę i opisuję, bo tęsknię po tobie.
 Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy
 I w Ostrej świecisz Bramie! Ty, co gród zamkowy
 Nowogródzki ochraniasz z jego wiernym ludem!
 Jak mnie dziecko do zdrowia powróciłaś cudem,
 (Gdy od płaczącej matki pod Twoją opiekę
 Ofiarowany, martwą podniosłem powiekę
 I zaraz mogłem pieszo do Twych świątyń progu
 Iść za wrócone życie podziękować Bogu),
 Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.
 Tymczasem prężył moją duszę utęsknioną

Znaki korektorskie

Rodzaj błędu dyspozycja dla składacza	Znaki korektorskie
Powiększenie odstępu między wierszami	
Zmniejszenie odstępu między wierszami	
Skasowanie odstępu między wierszami	
Wykonanie odstępu między wierszami	
Wykonanie wcięcia akapitowego	
Zlikwidowanie akapitu czyli skłód w ciągu	
Wycentrowanie wiersza (ustawienie na osi)	

Imię moje: Izmael. Przed kilku laty — mniejsza o ścisłość jak dawno temu — mając niewiele czy też nie mając wcale pieniędzy w sakiewce, a nie widząc nic szczególnego, co by mnie interesowało na lądzie, pomyślałem sobie, że pożegluję nieco po morzach i obejrzę wodną część świata. [...]

Nie ma w tym nic zdumiewającego. Gdyby tylko zdawało sobie z tego sprawę, okazałoby się, że niemal wszyscy ludzie, każdy na swój sposób, w takiej czy innej chwili, żywią wobec oceanu niemal te same co ja uczucia. Oto macie wyspiarski gród manhattańczyków, opasany przystaniami, jak indyjskie wyspy rafami koralowymi. Otaczają go zewsząd spienione nurty handlu. Z prawej i lewej strony ulice wiodą was ku wodzie. Najdalszym skrajem miasta jest plac Battery, kędy wspaniałe moło obmywają fale i chłodzą bryzy, które jeszcze kilka godzin temu nie widziały lądu. Spójrzcie na tłumy wpatrzone tam w wodę.

Powędrujcie wokół miasta w zadumane niedzielne popołudnie. Przejdźcie od Corlears Hook do Coenties Slip, a stamtąd przez Whitehall ku północy. Cóż ujrzycie? Rozstawieni wokoło całego miasta jak milczące szyldwachy, tkwią tysiącami i tysiącami śmiertelnicy zatopieni w oceanicznych marzeniach. Jedni wsparli się o pale, drudzy zasiedli na skrajach pomostów, ci wyglądają przez burty [...]

Znaki adiustacyjne

	Znaki adiustacyjne
Spacjowanie	
Usunąć spacjowanie	
Pismo normalne wśród wyróżnień	
Pismo pochyle (kursywa)	
Pismo półgrube	
Pismo grube	
Pismo pochyle półgrube	
Pismo pochyle grube	
Wersaliki	
Wersaliki półgrube	
Wersaliki grube	
Wersaliki kursywa	
Wersaliki kursywa półgrube	
Kapitaliki	

Sposób adiustowania tekstu

u s u n a ć   s p a c j o w a n i e   s p a c j o w a n i e   p i s m o
normalne wśród wyróżnień pismo pochyle
(kursywa) pismo półgrube pismo grube
pismo pochyle półgrube pismo pochyle grube
wersaliki wersaliki półgrube wersaliki grube
wersaliki kursywa wersaliki kursywa półgrube **Kapitaliki**

Poprawiony tekst

usunąć spacjowanie s p a c j o w a n i e pismo
normalne wśród wyróżnień *pismo pochyle*
(kursywa) **pismo półgrube pismo grube**
pismo pochyle półgrube pismo pochyle grube
WERSALIKI WERSALIKI PÓŁGRUBE
WERSALIKI GRUBE WERSALIKI KURSYWA
WERSALIKI KURSYWA PÓŁGRUBE **KAPITALIKI**